

SPECIFICUL LINGVISTIC AL PREDĂRII LIMBII FRANCEZE FUNCȚIONARILOR PUBLICI

Vlad CANTÎR,
lector superior universitar, doctorand,
Academia de Administrare Publică
de pe lângă Președintele Republicii Moldova

SOMMAIRE

L'intégration européenne impose des exigences d'ordre politique et social dans les fonctions publiques des états. Une de ces rigueurs est la formation linguistique en français des fonctionnaires. Les initiatives de dispersion de la langue française sont animées par l'état français via ses structures habilitées et disséminées dans les institutions de l'administration publique moldave, impliquées dans le processus d'intégration européenne. Dans ce contexte, il est nécessaire d'élaborer des programmes ad hoc, conformément aux validités des standards internationaux bien reconnus et adaptées aux réalités de chez nous.

Mots-clé: processus d'intégration, politique linguistique, identité européenne, formation de qualité, formation linguistique, capacités de communication, action didactique.

Integrarea europeană a impus o exigență de ordin politic și social în funcția publică moldovenească: *învățarea limbii franceze de specialitate*. Statul francez, prin toate structurile sale abilitate, face eforturi deosebite de relansare a limbii franceze, ca fiind limbă cu statut de uz internațional și în Republica Moldova, în special în instituțiile administrației publice centrale, implicate în procesele de euroaderare. În această ordine de idei, ținând cont de realitățile existente la noi în țară, apare necesitatea de a elabora programe de predare/învățare a limbii franceze cu obiective specifice pentru funcționarii publici, conform principiilor politicii lingvistice prevăzute de Cadrul comun de referință al Consiliului Europei.

Impactul acestei politici lingvistice comune marchează nu doar cursurile de predare/învățare a limbilor și a componentelor lor, expuse în Biografia lingvistică a Portofoliului european al limbilor, dar și amprenta lor de responsabilitate comună în procesul de achiziție a *identității europene* în domeniile de competențe lingvistice, culturale și politico-economice.

Rolul și importanța limbii franceze în acest proiect geopolitic, cultural și lingvistic, pe care îl reprezintă Uniunea Europeană, justifică logica unor noi abordări și interpretări de perspectivă plurilingvă, didactică și interculturală. Franceza a obținut sta-

tutul de limbă internațională, fiind utilizată în situații de comunicare interalloglotă cu alți locuitori nenativi și viceversa. În acest context, necesitatea de a învăța franceza europeană sau internațională a influențat concepția și aplicarea programelor de învățământ de maniera în care funcționarii publici să-și fortifice competențele comunicative de domeniu. Formatorii antrenați sunt invitați să construiască un cadru curricular pe măsură să satisfacă necesitățile specifice ale angajaților funcției publice din țara noastră, inspirate fiind din conținuturile de program curricular european și susținute de referințele culturale francophone. În scopul organizării și desfășurării efective a activităților de instruire și ținând cont de caracteristicile specifice acestei categorii de instruiți este necesar să fie angajat personal didactic specializat:

formatori de calitate – profesori de limbă franceză calificați în condițiile legii, cu titluri și grade științifice și didactice;

personal didactic de notorietate – titulari ai AAP, din alte instituții de învățământ superior din țară și de peste hotare;

funcționari publici reputați din țară și de peste hotare, nativi sau vorbitori performanți de limbă franceză.

Procesul de predare/învățare a limbii franceze pentru sectorul administrativ – public, după criteri-

ile de vârstă și ofertele educaționale existente sunt eterogene în esența lor și variază de la o țară la alta. Modul de predare/învățare formal sau informal, specificul de vârstă, capacitatea numerică a cursurilor, maniera dirijată sau autonomă a activităților didactice, caracteristicile calitative ale formatorilor implicați constituie ansamblul structural al acestui proces.

Uniunea Europeană susține pe multiple căi predarea limbii franceze în diferite sectoare, cum ar fi:

învățarea limbii franceze la o vârstă fragedă (implicarea copiilor mici cu perspectiva învățării ulterioare);

formarea lingvistică școlară (școlarizare cu dezvoltarea competențelor fundamentale);

formarea lingvistică universitară (nivel instituțional destinat studenților de la toate specialitățile, inclusiv specializarea în limbi străine și lingvistică);

formarea lingvistică a adulților (cadru educațional special).

Ultimul sector, care vizează formarea adulților în franceza de specialitate, include și categoria de funcționari angajați în domeniul administrării publice. Învățarea limbii franceze specifică acestui domeniu este o activitate permanentă, prin care se dezvoltă competențele lingvistice necesare comunicării în acest cadru. Predarea/învățarea limbii franceze specifică segmentului de gestiune statală poate fi concentrată, în viziunea noastră, asupra câtorva aspecte:

capacități de comunicare în franceza de specialitate;

abilități comunicative active (contra capacității de cunoaștere pasivă);

competențe interculturale;

schimb de personal întru culturalizarea reciprocă;

fundamentări strategice întru învățarea limbii franceze de specialitate;

incitare și stimulare motivațională pentru procesul de formare lingvistică în franceză.

Analiza și definirea situației de comunicare în franceză demonstrează că funcționarii moldoveni sunt implicați în acte de comunicare cotidiană într-un cadru profesional semiformal și formal cu omologii francezi. În consecință, exigențele pedagogice pentru realizarea obiectivelor de predare/învățare trebuie să fie deosebit de suplă și flexibile. Cu toate că limba engleză se bucură, în ultima vreme, de un statut de *lingua franca* în comunicarea oficială și negocierile europene, experiențele și situațiile prin care trec funcționarii publici demon-

strează că este necesar pentru ei să urmeze cursuri de franceză specializată, întru a ameliora și a fortifica capacitățile lor comunicative, pentru a putea, de exemplu, lua cuvântul în cadrul unei reuniuni oficiale de lucru, să pronunțe un discurs, să participe la dezbateri, să se întâlnească cu omologii lor într-un cadru semiformal sau formal. În contextul formării lingvistice în franceză pe termen lung (cu frecvență la zi), pot fi organizate și instruiți tematic pe termen scurt (cu frecvență redusă), pe parcursul cărora funcționarii publici pot simula diverse situații de comunicare în franceză, eventual posibile în cadrul activităților lor profesionale. Ei au oportunitatea de a discuta cu invitați francofoni asupra evenimentelor produse în cadrul UE, de a simula conferințe internaționale, negocieri, situații de lobbying și altele. Invitații francofoni în cadrul formărilor tematice pot fi foarte diferiți, din diferite țări și nu întotdeauna locuitori nativi de limbă franceză. Acest element este important și ar putea încuraja funcționarii moldoveni să depășească anumite bariere, ezitări determinate de inabilități de ordin morfosintactic sau de pronunțare și să vorbească fără teamă în cadrul unor discuții ori dezbateri asupra evenimentelor produse în spațiul european.

Punctul de inspirație pentru responsabili de cadrul teoretic al formării lingvistice în franceză în acțiunile de constituire a programelor curriculare de predare/învățare a limbii franceze cu obiective specifice trebuie să fie limba de orientare pragmatică cu toți pilonii săi interdisciplinari: sociolingvistica, psiholingvistica cognitivă și pragmatică. Demersul pedagogic și parcursul de studiere urmează să fie orientat și construit pe fundamentele lingvistice, pragmatice și socioculturale. Formatorii implicați în acest proiect trebuie să opteze pentru o abordare comunicativă, cu scopul de a dezvolta competențe de comunicare în limba franceză, conform obiectivelor și priorităților de instruire. În fază incipientă, funcționarii implicați în formare trebuie să recunoască rolul și importanța: procesului de comunicare cu toate componentele sale, dezvoltării «pe spirală» a competențelor lingvistice, priceperilor, comprehensiunii, expresiei orale, scrise și de interacțiune.

Acțiunile didactice și pedagogice în cadrul grupului-țintă urmează să fie organizate pe principii de abordare comunicativă și de lingvistică cognitivă, realizate prin activități creative și energice, care corespund unor situații și realități profesionale din domeniul funcției publice. Acest mod de abordare motivează personalul instruit să se implice temer în manifestările de instruire organizate într-un

cadru didactic, fapt care suscită interesul pentru învățare și pentru a participa activ la simulările de situații și acte de comunicare. Cercetătoarea S. M. Nikonova menționează că instruiții se plictisesc și obosesc de monotonie și uniformizare și, în nici un caz, de abundență și diversificare în activitățile didactice.

Efortul comun în tandemul *formator - instruit* de a transpune realitatea vieții profesionale în sala de clasă și de a mai discuta și asupra unor fenomene lingvistice, priorități de învățare, strategii cognitive, metacognitive și socioafective este dovada unei motivații particulare și a unei responsabilități majore a funcționarilor publici în organizarea formării lor. Instruiții trebuie să conștientizeze clar că, în aule, au posibilitatea, prin contribuție proprie, să pună în aplicare strategii de instruire și de comunicare, pentru a facilita și a realiza mai eficient materializarea practică a unor sarcini și activități didactice în contextul demersului pedagogic. În plus, multiple elemente de conținut, de comportament, de manifestare, de organizare, de tactică și strategie comunicativă pot și trebuie să fie utilizate în afara sălilor de clasă, în activitățile lor profesionale, de către angajații funcției publice deja instruiți. Această experiență se justifică prin faptul că funcționarii moldoveni au contacte deosebit de frecvente cu omologii lor francofoni din structurile și instituțiile Uniunii Europene. Chiar dacă, în multe cazuri, limba engleză este prima limbă în negocieri, funcționarii moldoveni au întotdeauna oportunitatea de a utiliza franceza în contact cu omologii lor francofoni într-un context profesional sau în viața cotidiană, expuse în Portofoliul european al limbilor. Sentimentul de încredere reciprocă între participanții la formarea lingvistică (formator-instruit) și eforturile lor consolidate întru atingerea obiectivelor de instruire contribuie incontestabil la fortificarea identității «europene» a funcționarilor publici în intervenția lor pentru cunoașterea limbii franceze. Programele curriculare de predare/învățare a limbii franceze cu obiective specifice pentru funcționarii publici moldoveni trebuie să fie concepute și aplicate în concordanță cu principiile fundamentale ale CECR, respectându-se condițiile de expertizare a categoriilor sociopolitice privind statutul limbii franceze în Republica Moldova. Aplicarea sa în funcția publică moldovenească și a categoriilor strategice și administrative, privind organizarea proceselor de formare în aulă, poartă un caracter didactic și psihopedagogic. Segmentul psihologic al comunicării în franceză este în permanență secundat de necesitatea de conștientizare a

propriilor conținuturi valorice identitare, de necesitatea de a se afirma și a fi acceptat, de calitatea capacităților de interrelaționare și de confortizare a interacțiunilor pe un fundament de siguranță în tot ce se produce.

O atenție deosebită trebuie să fie acordată rolului important, pe care Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova îl joacă în elaborarea unor strategii, programe de acțiune la nivel de stat în domeniul imaginii și comunicării în limba franceză de către funcționarii publici de orice nivel. Or, extinderea comunicării într-o limbă străină are semnificația *transparentei, accesibilității, modernizării și mondializării*. Imaginea statului este constituită din suma elementelor de concludență, elocvență și competențe (abilități și capacități) comunicative în diferite limbi străine.

Informația din diferitele domenii ale vieții sociale și mediului administrativ-public, expusă într-o limbă străină, stimulează și saltă credibilitatea și latitudinea de acțiuni ale statelor.

În cadru european, pentru a susține și a încuraja înțelegerea, cooperarea și mobilitatea, studierea și cunoașterea limbilor străine pentru toate categoriile de funcționari publici, rămâne a fi una prioritară și de actualitate.

Consiliul Europei din Strasbourg a elaborat lucrări substanțiale ce vizează toate nivelurile de utilizare elementară, independentă și experimentală a unei limbi străine. Astăzi, fapt notoriu, funcționarul public, prin definiție, trebuie să fie utilizator independent al unei sau mai multor limbi străine, ceea ce, pe scara tradițională a nivelurilor elementar, intermediar sau avansat, corespunde nivelului intermediar, numit în alți termeni.

Implementarea cerințelor și rigorilor impuse de standardele europene în activitățile de predare, studiere, cunoaștere și evaluare a limbilor străine funcționarilor publici de orice nivel din Republica Moldova este un act de promovare cu consecutivitate a principiilor și strategiilor educaționale, având conformitatea politicii lingvistice promovate de Consiliul de la Strasbourg, Cadrul European comun de referință pentru limbi și Pașaportul standard european destinat adulților cu cele șase niveluri: A1, A2, B1, B2, C1, C2.

Conținuturile terminologice specifice funcției publice constituie un domeniu comun limbajelor profesionale și are menirea de materializare a comunicării în cadrul administrării publice. Concepute ca un mecanism de reciprocitate comunicativă, capacitatea de utilizare a unei terminologii adecvate de specialitate este necesară nu doar

acțiunilor practice, dar și activităților de cercetare științifică în acest domeniu. Formarea în limba franceză de specialitate constituie realmente un sistem, pedagogic fundamentat, de formare/fortificare a abilităților comunicative de calitate ale personalului recrutat în instituțiile administrației publice. Competențele comunicative orale și scrise se materializează în activitățile practice și de cercetare. Prin urmare, funcționarul public trebuie să poată utiliza atât arsenalul terminologic necesar unei comunicări competente în limba franceză de domeniu, cât și să realizeze cu discernământ multiple activități de cercetare, utilizând literatura de specialitate necesară. Imperiozitatea unor acte de comunicare performantă în limba franceză este dictată de multitudinea de rigori și standardizări recunoscute pe plan internațional, care alimentează de o manieră continuă ideea de deschidere către sistemul valoric francofon. Caracterul eterogenizat al mediului lingvistic și specificul cadrului sociocultural din Republica Moldova și dincolo de hotarele ei marchează considerabil validitatea ținutei comunicative nu doar în franceză, dar și în română. Competențele verbal-comunicative (CVC) în limba franceză de specialitate pot fi formate și dezvoltate prin intermediul *învățământului formativ*, fixat pe formarea și fortificarea la angajații publici a acestor abilități.

Obiectivul final al procesului de predare/învățare a limbii franceze de specialitate destinat funcționarilor publici este *comunicarea*. Acest obiectiv nu este unul aleatoriu, ci unul care subordonează celelalte activități lingvistice și de metalimbaj și determină fenomenul onomasiologic (de la sens la formă) ca fiind un principiu pertinent, apropiat didacticii limbii franceze pentru funcționarii publici. El vine să confirme și să motiveze funcția primordială a limbii franceze - *de comunicare* într-un mediu francofon și să justifice obiectivul principal al predării/învățării limbii franceze - *a forma funcționarilor publici pentru comunicarea în franceză pe teme specifice domeniului funcției publice*. Actul de comunicare este prima etapă spre colaborare și cooperare, lipsa lui face imposibile aceste interacțiuni. În acest context, cercetătorul D. Popescu menționează că „...fiecare individ trebuie să știe să comunice eficient. Iar acest lucru trebuie, la rândul său, învățat și exersat, cu ambiție, răbdare și perseverență. Pentru că, fapt demonstrat, finalmente, totul este și înseamnă comunicare”.

Analiza mai multor tentative relevante de identificare definitorie a comunicării ne determină să conchidem că, realmente, actul de comunicare

este un schimb de mesaje (idei, opinii, convingeri, gânduri, păreri, sentimente etc.) între actorii comunicării, care au, concomitent, un dublu statut de *emițător și receptor*. Necesitățile și competențele de comunicare se materializează prin mai multe forme de *manifestări etapizate*:

- transmiterea sau schimbul informațional;
- receptarea și prelucrarea informației;
- analiza și evaluarea informației;
- constituirea unui fond valoric propriu în interacțiune cu un alt fond valoric (în speță - francofon);
- actul decizional;
- integrare și implicare în situația comunicativă (întru armonizare relațională și comprehensiune mutuală). În viziunea E. Macavei, calitatea acestor manifestări de comunicare marchează performanța și eficiența actului de comunicare, dar și punctualitatea mesajului transmis: competența comunicării este nivelul de performanță care determină eficiența transmiterii și recepționării mesajelor și are ca temelie cunoștințe, priceperi, deprinderi, atitudini și un optim motivațional.

Actualmente, necesitățile de comunicare, prin instrumentarul și mijloacele lingvistice, plasează funcționarul public în situația de a utiliza limba franceză în diverse domenii și contexte socioculturale. Viața comunitară și intercomunitară, în ansamblul și complexitatea sa socioculturală, este construită pe fundamentele unor domenii de interacțiune și coabitare umană, iar validitatea activităților angajaților publici este marcată de diverse sectoare. Realizarea calitativă și eficientă a actului de comunicare în limba franceză se produce efectiv în cazul în care funcționarul public are, cel puțin, un nivel intermediar de cunoaștere a limbii franceze, adică unul care corespunde, cel puțin, *nivelului B1* de pe scala pentru evaluarea cunoștințelor lingvistice a *Cadrului European pentru învățarea limbilor moderne*. În activitățile sale, un funcționar public trebuie să aibă, în primul rând, o pregătire în franceză de ordin general (prima fază - generală) și, în mod evident, un nivel adecvat de cunoaștere a limbii franceze de specialitate (faza secundă - specializată), în virtutea faptului că activitățile sale se desfășoară în zona funcției publice, segment ce ține, în special, de domeniile relațiilor publice și relațiilor profesionale și pe dimensiunea francofonă.

„Din perspectiva unui *nivel prag* în predarea limbilor străine, se iau în considerație între patru și șase domenii sociale pe care se bazează activitățile lingvistice necesare publicului-țintă. Acestea sunt: *domeniul relațiilor personale* (zise familiale și gregare, după altă împărțire), *domeniul relațiilor*

publice (care se raportează la beneficiarii actului de învățare ca membri ai marelui public implicat în diverse tranzacții), *domeniul relațiilor profesionale și domeniul educației*."

În domeniul relațiilor publice (sociale) și profesionale (de specialitate) actele de comunicare sunt importante și presupun emiterea/transmiterea și receptarea/înțelegerea de către funcționarul public a informației scrise sau orale în franceză într-o formă exactă și pe diferite căi: întâlniri oficiale, conferințe, mese rotunde, canale de informare în masă de televiziune, radio, presă și altele.

Aceste domenii cu specificități și caracteristici proprii și rolul funcționarilor publici în cadrul situațiilor comunicative/de interacțiune comunicativă sunt determinate în sensul adoptării unor politici lexicale specifice și a unor tipuri de activități/acte verbale adecvate.

Relațiile de interacțiune și de colaborare stabilite cu fondul francofon sunt determinate de conținuturile activităților publice prin care funcționarul public se manifestă în diverse situații de comunicare în franceză. Aceste situații au un caracter instituțional, iar relațiile, care se stabilesc în acest context, se produc într-un raport social definit între angajatul public din țară și angajatul public din spațiul francofon sau un alt reprezentant al unei societăți francophone. Formele de interacțiune sunt predominant convenționale și se materializează de context, pe care le putem diviza după cum urmează:

a) *acte verbale convenționale de ritual social* (formule introductive de politețe, modalități și schimburi de saluturi, tipuri de prezentare, mulțumiri, scuze etc.);

b) *acte verbale preponderent tranzacționale cu caracter informativ*: întrebare – răspuns;

c) *acte verbale în diverse situații sociale*: de autorizare și responsabilitate, de reglementare și ordine, consultative și exortative, care ajută funcționarul public să depisteze specificitățile unui mediu lingvistic francofon la nivelul unor reguli comunicative instituționalizate.

Funcționarul public, care are abilități de comunicare *corespunzătoare nivelului prag* de competență lingvistică, are capacitatea să consulte pe cineva în franceză, să ceară permisiunea de a face ceva, să informeze asupra condiției de obligativitate a unor activități, să dea sau să ceară sfaturi, indicații ori ajutor. Deprinderile comunicative ale unui angajat public vizează posibilitatea acestuia de înțelegere și producere verbală și capacitatea de receptare și înțelegere a textelor scrise.

În domeniul funcției publice, ca și în celelalte domenii ale vieții sociale, *relațiile profesionale* se produc în cadrul unor *situații de comunicare specifice* acestui domeniu, în care limba joacă un rol determinant. În viziunea lui André Lewin, limba este elementul cel mai puternic și recunoscut de toți: „De tous les ciments de l'unité nationale, la langue est le plus fort. Pour la création ou le maintien de liens entre les groupes de nations, et pour la constitution de grands pôles culturels, linguistiques, voire politiques, si des valeurs communes constituent un fondement accepté par tous”.

Ținem să menționăm că influența realităților socioculturale asupra limbii și ținutei sale de performanță este evidentă, dar nu întotdeauna una benefică. Concludent în acest sens este cazul Republicii Moldova și influența malefică a politicii lingvistice imperiale de rusificare în timpul ocupației sovietice. Aserțiunea care urmează confirmă ideea că segmentul sociocultural supune influenței sale calitatea procesului de comunicare, prin utilizarea adecvată de unități lexicale specifice adecvate, forme gramaticale și de stilistică corecte: „L'influence de la culture sur la langue se matérialise, de même, dans le processus de la communication, dans le spécifique du contour lexical et grammatical des unités communicatives de la langue...” Putem conchide că orice comportament verbal este determinat de tradițiile socioculturale ale realităților evolutive anterioare, dar și ale contemporaneității. În plus, suportul legislativ este o condiție strict necesară și presupune anumite principii, ca fiind fundament al unor proiecte și al unor măsuri cu caracter general, focalizate pe încurajare, susținere și coordonare a eforturilor structurilor centrale ale statului și ale organizațiilor nonguvernamentale pentru ameliorarea învățării limbii franceze de către funcționarii publici. Bunăoară, în Constituția Republicii Moldova din 1994 este indicat: „Statul facilitează studierea limbilor de circulație internațională.”

Este o clauză constituțională care poate fi reală doar odată cu identificarea unor *obiective politice* în contextul activităților desfășurate în scopul studierii limbii franceze de specialitate de către angajații funcției publice moldovenesti:

promovarea înțelegerii și toleranței, respectul față de limba franceză și față de diversitatea culturală europeană printr-o comunicare internațională mai eficientă;

întreținerea și dezvoltarea bogăției și a diversității vieții culturale în Republica Moldova printr-o cunoaștere sporită a limbii franceze de către angajații funcției publice moldovenesti;

necesitatea de a răspunde provocărilor unei noi Europe multilingve și multiculturale prin dezvoltarea semnificativă a capacității funcționarilor de a comunica în franceză, depășind, astfel, barierele lingvistice de comunicare eficientă și întru încurajarea unui efort permanent și concret prin organizarea și finanțarea sistemului educativ din țara noastră.

În contextul dezvoltării intensive de ultimă oră a relațiilor internaționale de diferit nivel, acțiunile de colaborare și cooperare dintre diferite țări, procesele de globalizare, mondializare, integrare au catalizat tendința de cunoaștere a limbii franceze specifică domeniului administrativ public. Prin urmare, cunoașterea limbii franceze nu este astăzi doar o necesitate de ordin spiritual, dar și o condiție obligatorie întru susținerea și realizarea proceselor globale de internaționalizare a valorilor general umane.

Realitățile sociolingvistice plasează funcționarii publici, în virtutea funcțiilor și responsabilităților lor, în categoria de adulți care trebuie să comunice frecvent, pe cale orală sau scrisă, în limba franceză. În această ordine de idei, cercetătorul D. Popescu menționează: „A ști de ce și cum să te exprimi, a ști să pui o întrebare, a ști să asculți, a ști să formulezi și să reformulezi, a ști să nu te complici, a ști să te transpui în locul interlocutorului, a ști (aproape) totul despre tine, constituie tot atâtea detalii care aparțin domeniului comunicării.”

În consecință, funcționarul public, având activități administrative specifice, este subordonat necesității stringente de a-și forma și perfecționa deprinderile și abilitățile sale lingvistice pentru realizarea actului comunicativ în limba franceză de domeniu. Or, abilitățile de comunicare vor prinde contur prin intermediul dezvoltării competențelor lingvistice, sociolingvistice, pragmatice și socio-culturale, toate acestea fiind stipulate în materiale didactice de orientare funcțional-comunicativă. Este important ca în procesele de elaborare a politicii de studiere și cunoaștere a limbii franceze de către funcționarii publici să fie respectate rigorile standardelor europene, satisfăcându-se, astfel, multiplele necesități comunicative dintre diferiți parteneri. În contextul acestor interacțiuni comunicative se conturează două calități: *emitter* (producător de mesaje cu rol activ) și *receptor* (consumator de informații cu rol pasiv). Eficiența și efectivitatea comunicării sunt determinate de calitatea de „a juca”, conform standardelor, aceste două roluri. Prin urmare, fiecare funcționar public poate fi, în dependență de situație, dar de o manie-

ră succesivă, transmitător și ascultător, iar actul de comunicare este unul efectiv grație nivelului avansat de interactivitate.

Din momentul existenței celor două calități de comunicare apare necesitatea fortificării competențelor comunicative în aceste două sensuri: *emitere* – *recepție*. Competențele de emitere a mesajelor sunt reperate de:

- conținuturi (opinii, păreri, atitudini, recomandări);
- modalitatea de exprimare (specificități de exprimare verbală/nonverbală, persuasiune, relevanță);

- metode (abordări metodologice euristice, progresive, de problematizare);

- tactul (limbaj adecvat, dinamism empatic, pertinentă manifestată, ținută comportamentală civilizată) procesului de interacțiune comunicativă.

Competențele de recepție sunt secundate de:

- probitatea intelectuală;

- integritatea cognitivă (de cunoaștere);

- corectitudinea comportamentală;

- alura etico-morală adecvată a funcționarului cu rol de receptor în comunicare. (Macavei E. Pedagogie: Teoria educației, București: Aramis Print, 2001).

Dezvoltarea abilităților de comunicare verbală trebuie să se producă concomitent cu formarea capacităților de înțelegere a mesajului scris sau oral, iar emiteria informațiilor orale poate fi susținută de o formă scrisă a acestora, asigurându-se, astfel, consolidarea competențelor de comunicare în sensul emiterii și recepției.

În mod evident, activitățile de vorbire vor constitui totuși blocul predominant în procesul de formare lingvistică a funcționarilor moldoveni. Realizate corect, activitățile de vorbire vor determina avansarea vădită a funcționarilor în procesul de însușire a limbii franceze de specialitate și vor spori interesul lor în acest sens. Activitățile de vorbire pot fi explorate în intervențiile de expunere a conținuturilor lingvistice, de asimilare a vocabularului, de însușire a unor aspecte gramaticale sau de ameliorare a segmentului ortoepic.

Neîndoind, activitățile de scriere au un rol deosebit în procesul de învățare a limbii franceze destinate angajaților publici. Această formă de activitate lingvistică este una de o complexitate notorie, dat fiind aspectul specific și dificil de ortografiere în franceză. În plus, funcționarii moldoveni sunt fixați pe principiul de ortografiere în română, unul comparativ mai ușor, factor de ordin preponderent psihologic, care se depășește mai greu și

care provoacă multiple dificultăți în predarea/învățarea limbii franceze și în formarea abilităților comunicative. Cu toate acestea, o abundență rezonabilă de activități scrise în cadrul formării stimulează efectiv posibilitățile de ortografiere corectă ale instruiților și contribuie sensibil la întărirea abilităților lor de comunicare. În același timp, cercetătorul H. G. Widdowson susține că utilizarea excesivă de reproduceri mecanice ale unor conținuturi scrise blochează dezvoltarea capacităților comunicative ale instruitului.

În plus, în procesul de asimilare a limbii franceze de către funcționarii publici se produce un fenomen frecvent întâlnit în această situație: a gândi mesajul în română și mai apoi a-l transpune în franceză. De acest lucru ne avertizează și savantul A. N. Leontiev.

În speță, ținem să menționăm, că în situația în care franceza și româna au sorginte comună (limba latină), iar similitudinile de matriță lexicală, bunăoară, sunt evidente, atunci calea de a gândi mesajul în română și a-l pronunța în franceză este una «lejerizantă», însă de o rezonabilitate relativă. Or, în general, considerăm parcursul dat unul illogic în activitățile de comunicare avansată. Limba română (maternă) joacă un rol particular în faza incipientă de asimilare a limbii franceze, dar nu și în momentul transmiterii unor informații complexe.

Competențele comunicative se manifestă prin transpunerea în practică a competențelor lingvis-

tice (ansamblu de cunoștințe și abilități automatizate) și identificarea unor strategii comunicative apropiate actului de comunicare. *Competențele discursiv-comunicative* se materializează prin deprinderea de utilizare pragmatică a competențelor lingvistice și abilitatea folosirii mecanismelor verbale și nonverbale. Actele de comunicare verbală (monologat, dialogat, colocvial), caracteristice specimenului uman și cu multiple funcții de instruire/cunoaștere și de persuasiune/expresie, în tandem cu comunicarea nonverbală (pentru suplinirea unor segmente lacunare de insuficiență lexicală) și grație concentrării sugestive a vocabulei, energizează ori jenează (uneori) schimbul de informații în proces de comunicare.

Competențele lingvistice și discursiv-comunicative ale unui funcționar public trebuie să fie secundate permanent de *competențele cultural-civilizatoare*. Capacitatea de a se orienta în spațiul francofon este susținută de cunoștințe temeinice despre acest mediu, de atitudini comportamentale condescende, tolerante și responsabile.

În consecință, aceste trei tipuri de competențe constituie trei piloni de bază în realizarea obiectivului final al procesului de predare/învățare a limbii franceze-*comunicarea*, cu respectarea condițiilor de prezență integrată și raționalizată a activităților lingvistice de vorbire, scriere, citire, audiere și exerciții de stimulare a abilităților de comunicare, de transpunere (transfer) și vorbire independentă.

BIBLIOGRAFIE

1. Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi. Strasbourg: Comitetul Director pentru Educație, 2003.
2. Никонова С. М. Английский язык в начальных классах. Москва: Просвещение, 1964.
3. Macavei E. Pedagogie: Teoria educației, București: Aramis Print, 2001.
4. Popescu D. Arta de a comunica. București: Ed. Științifică, 1998.
5. Victoria MOLDOVAN, Liana POP, Lucia UNICARU, Nivel prag pentru învățarea limbii române ca limbă străină, Politici lingvistice, Strasbourg, Council of Europe Publishing, Editions du Conseil de l'Europe, 2002.
6. La francopolyphonie: langues et identité., André LEWIN. De Dieu à Difou diversité culturelle, multipolarité et francophonie, p. 8, 361 p. Colloque international/Colocviiu international, Chișinău, ULIM, 23-24 mars, 2007.
7. Redactor-Pierre Morel, Université Libre Internationale de Moldova, Institut de Recherches philologiques et interculturelles, ULIM, Colloque international, Alliance française de Moldova, Canada, AUF, Chișinău, 23-24 mars, 2007.
8. Grigoriță M. Predarea și învățarea limbilor străine. București: E.D.P., 1995.
9. Widdowson H. G. Teaching Language as Communication. New York: Oxford University Press, 2008.
10. Порова Г. В. Методика обучения английскому языку (на английском языке). Москва: Просвещение, 1983.
11. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам. Пособие для учителя. Москва: Аркти, 2004.

Prezentat: 25 mai 2011.
E-mail: vlad.cantir@mail.ru